

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

LIX. Artapani,

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

vāsanīa imitatore habuit Proclum Lycium, sed à Johanne Philopono egregie confutatum. Atque utinam tam æqua de his sensisset, quam recte scripsit Mosē verisimam de Judæis narrasse, quemadmodum deprehendisse se significat ex conflictu Commentariorum Sanchoniathonis. Itaque ex ἀπολογισμοῖς temporum, juxta Porphyrii rationes ductis, colligit Eusebius Mosē annis plusquam octingentis Trojæ ἄλωσιν præcessisse, celeberrimos vero Græciæ Philosophos, Pythagoram, Democritum, & reliquos sequentis ævi, annis mille & quingentis. Quinetiam de Essæis Judæis loquens Porphyrius, eos esse ait ἐβλαβῆς ἰσραῖς, ἢ ἀσφόδου ἀγνείας, & πωροπῆν ὑποφθίγγων. In sacris Libris, & variis expiationibus, & Prophetarum oraculis à tenera atate exercitatos: Legem & Prophetas his vocibus significans. Mosē quoque designare volens, τὸν νομοθέτην appellat κατ' ἐξοχήν.

Euseb. De Præp. Evang. libr. 10.

Porph. ad ἄποχ. ἐπιφ.

L.V. Narrat Trebellius Pollio, jactare solitos Mathematicorum doctissimos, non amplius quam centum & viginti annos homini ad vivendum esse concessos, etiam illud addentes, Mosē solum, Dei (ut Judæorum libri loquuntur) familiarem, centum viginti quinque annos vixisse: qui quum quæreretur quod juvenis inierit, responsum ei ab incerto serunt numine neminem plus esse victurum. Simile quid habet Josephus, nempe vitæ terminum annorum centum & viginti spatio Deum circumscripsisse post Mosē, qui tantumdem vixit. Incertum illud numen hoc ipsum est quod designat Lucanus cum ait: Incerti Judæa Dei. Hic ipse est ἀγνώστου θεοῦ, in Actis Apostolicis, & in Philopatride Dialogo, qui Luciano perperam adscribitur, memoratus. Hic ipse denique, cui Samaritæ in Epistola ad Antiochum, quæ extat apud Josephum, Templum ἀνώρυμην in monte Garizim extractum esse scribunt. Causa porro hujus querelæ Mosi de immatura sua morte & fato præcoce, his videtur inesse verbis Deuteronomii: Mosēs centum & viginti annorum erat, quando mortuus est: non caligavit oculus ejus, nec dentes illius moti sunt.

Trebellii Polionis; Trebell. Poll. Claud. cap. 2.

Joseph. Antiq. libr. 1. cap. 7.

Lucan. libr. 2. Act. 17. 23.

Joseph. Antiq. libr. 12. cap. 7.

Deut. 34. 7.

L.VI. Porphyrii auditor fuit Iamblichus Chalcide Syriæ natus. Is librum suum De mysteriis Ægyptiorum decerpisse se ait ex Columnis Mercurii, quas Mosi doctrina fuisse inscriptas ostendimus.

Iamblichi,

L.VII. At minime mirum, cognitum fuisse & memoratum Mosē Juliano Imperatori τῷ ὁμοιωτάτῃ, qui in Ecclesia Christi adolevit. Mosi enim & Prophetarum, aliorumque Veteris ac Novi Testamenti scriptorum oraculis fundata nititur Christianorum fides.

Juliani ὁμοιωτάτου,

L.VIII. Quod de Mose scriperat Ptolemæus Chennus, Alpha scilicet fuisse dictum, quia corpus scabie & vitiligine punctum ac turpatum gereret, idem literis prodidit Helladius Besantinois, cujus vanitatis testem laudat Philonem. Id extabat in illius Chrestomathiis, è quibus excerpta quædam Photius repræsentavit.

Helladii Besantinoi,

Phot. Cod. 145. & 179.

Atque hos quidem scriptores retulimus, juxta temporum suorum seriem; reliquos qui sequuntur, quoniam ignota sunt & incerta ætatis, nullo certo ordine, sed prout quemque tulerit fors, digeremus.

L.IX. Primus occurrit Artapanus, Alexandro Polyhistro vetustior, qui Commentarium de Judæis reliquit, unde nonnulla apud Eusebium depromit Alexander, in quibus Abrahami & Josephi casus plerique diserte narrantur. Insigne vero & nobis perutile fragmentum illud affert, in quo Palmenothen Ægypti regem ait Artapanus male erga Judæos affectum, filiam suam Merrhin Chenephri, sive Necephri, ut legitur apud Clementem Alexandrinum, aut Chenebroni, ut in Fastis Siculis, superioris Ægypti regi despondisse: quæ cum sterilis esset, Moysum Judæum adoptasse, qui Muxæus à Græcis dictus est, & Orpei præceptor fuit; hunc deinde, postquam virilem attigit ætatem, optimis institutis Chenephri imperium fundasse, & egregius inventis exornasse; quorum ea fuit apud Ægyptios admirabilitas, ut divinos ipsi honores sub Mercurii nomine tribuerent, solum Chenephren virtuti Mosi invidentem, bellatum adversus Æthiopes, sic tanquam in certissimum misisse interitum; verum rem cecidisse præter spem, gloriam enim eum hoc bello reperisse; boum usum ad terræ cultionem ostendisse Nacheroti, & submissum demum Chanethothen sicarium ad interficiendum Mosē dum Merrhin defunctam humaret, ab ipso Mose fuisse interfectum; eum deinde cum Aarone fugisse in Arabiam ad Raguelem hujus regionis toparcham, & ejus filiam duxisse. His subnectit, visum Mosi in deserto ignem, & vocem auditam, quæ eum juberet ab Ægyptiaca captivitate eximere Judæos, & in antiquam patriam reducere, id exequi parantem, ab Ægypti rege fuisse in vincula coniectum, sed noctu demum patentibus sponte custodiæ foribus ad regem introisse, apertis vi divina regis valvis, & nemine prohibente: viso Mose attonitum regem petiisse ab eo Dei nomen, cujus ope talia perpetrare auderet; quo ad ejus aurem insufurrato corruisse mutum, & mortuo similem, sed vitæ statim à Mose restitutum, signum ab

Artapani; Euseb. Præp. Evang. libr. 9. cap. 13. 23. 27.

Clem. Alex. Strom. 5.

eo legationis postulasse; tum prodigia Mosem edidisse prope eadem quæ in Exodo narrantur: his regem valde perterritum, copiam Ebrais abeundi fecisse; eaque impetrata, & spoliatis Ægyptiis aufugisse Ebræos, & observato à Mose Maris Rubri recessu, uti quidem memorant Memphitæ, incolumes trajecisse; juxta Heliopolitanorum vero sermonem, diviso mari à Mose, vi mirifica illius virgæ; quo cum incauti sese intulissent Ægyptii, aquis fuisse obrutos: at in deserto per annos triginta errasse Ebræos, cum manna caelesti alerentur: procerum fuisse Mosem, rufum, canum, capillatum, majestate oris venerandum. Hæc Artapanus isto loco; è quibus nonnulla apud Clementem, & in Chronico Alexandrino reperiuntur.

Clem. Alex.
Strom. 1.

Thalli,

LX. Mosi, circa Ogygis & Inachi tempora Judæorum ducis ac principis, mentionem extitisse in Syriacæ Thalli historia testis est Justinus in Parænesi.

Histiaï,
Jof. An. l. 1. c. 5.

LXI. De campo Sennaar in Babylonia sito differit Histiaius Milesius Phœnicia Historiæ scriptor apud Josephum; quod mere Mosæicum est.

Lyfimachi,

LXII. Mosem & promulgatas à Mose leges calumniis & maledictis profudit Lyfimachus quidam incerte ætatis & originis, quem conjectant nonnulli Alexandrinum esse Lyfimachum, Thebaicorum auctorem. Fabulatur ille Judæos, dum in Ægypto agerent, Bocchori regnante, lepris ac scabie languentes, morbi litem in vulgus ita diffudisse, ut sterilitas consequeretur. Quibus malis ut occurreretur, ex Ammonis responso Bocchorin jussisse in mare ægros demergi, reliquos in desertis locis expositos, Mose duce in Judæam aufugisse. Atque id commentum variis mendaciunculis exornat. Sed ea demum à Josepho explosa sunt.

Joseph. l. 1. &
2. contr. Apion.
Poëmativru-
bænkê Phocy-
lidi adscripti,

LXIII. Ægre recensemus in hac serie *ἡδονικὸν* Poëma, quod Phocylidis sibi nomen præscribit; Mosæicis quidem præceptis manifeste perperum, quorum partem adnotavit Josephus Scaliger in Animadversionibus Eusebianis, partem nos quoque observavimus; sed quod Hellenistæ Judæi videtur esse factus, aut Christiani potius satis recentis, ut pote cujus veterum Patrum nullus omnino meminerit. Locum hic ergo suum, nominis solum ratione tueri potest, quod vetus alter Poëta gessit, Simonidis, Theognidis, & Anacreontis æqualis.

Onkelosi, Jo-
nathanis,
Hierosolymita-
ni Interpretis,
Hagiographorum
paraphrasistis,
Syri Interpretis,
Aquila, Theodo-
tionis, Sym-
machi, Hierich-
montinae,
& Nicopolita-
nae interpretis.

LXIV. Huc addam Chaldaicas Paraphrasés Onkelosi, Jonathanis ben Uziel, Hierosolymitani Interpretis, & Josephi Cæci, cui Hagiographorum vulgo adscribitur Paraphrasis; Syriacam quoque Veteris Testamenti interpretationem; etsi ambigua horum ætas est & controversa: Aquilam præterea Sinopeum, Theodotionem Ephesium, profelytum utrumque Judæum, & Symmachum Samaritanum, quorum primus imperium tenente Hadriano; alter sub Marco Aurelio, vel Commodò, vel prius etiam; & tertius demum sub Commodò, & iterum sub Severo, Libros sacros Græco sermone repræsentarunt. Repertæ quoque sunt Scripturæ sanctæ interpretationes duæ; altera Hiericunthe sub Caracalla; Nicopoli altera sub Alexandro Mammææ filio.

Confl. Or. ad
cœt. Sanct. c. 27.
Hec. apud Jof.
Ant. l. 12. c. 2
& Euf. Pr. l. 8.

Ex hoc Auctorum censu manifestum est, à proximis usque Mosæico ævo temporibus ad adultum jam in orbe Christianismum, pervulgatum fuisse Mosi nomen, & scripturæ ab eo historiæ ac conditæ Legis vestigia palam extitisse; vereque dixisse Constantinum Imperatorem, Mosem reliquos omnes, qui ante ipsum vixerant, sapientia adeo superasse, ut qui deinceps inter Ethnicos clariore fuerunt Sapientes & Philosophi, sapientiam ejus sibi imitandam proposuerint: e contrario autem longe à vero aberrasse Hecataem Abderitam, cum scripsit nullum vel Oratorem, vel Poëtam, vel Historicum Ebraicæ Legis meminisse.

CAPUT TERTIUM.

- I. *Universa propemodum Ethnicorum Theologia ex Mose, Mosive actis aut scriptis manavit*: II. *velut illa Phœnicum. Taautus idem ac Moses.*
III. *Adonis idem ac Moses.* IV. *Thammus Ezechielis idem ac Moses.*
V. *πολυθεϊσμος fuit Moses.* VI. *Marnas Gazensium Deus, idem ac Moses.*

Universa
propemodum
Ethnicorum
Theologia,
ex Mose,
Mosive
actis, aut
scriptis ma-
navit:

I. **E**T si ea, quam contexuimus, testimoniorum series, sive quæ nobis Scriptores sacri, sive quæ exotici suppeditant, usquequaque cohæreat, neque ulla prorsus parte dehiscat; eaque, juxta instituti operis leges, ad demonstrandam Mosi, Mosæicorumque scriptorum antiquitatem & *ἡμοσιότητα* possit sufficere; alio tamen insuper utemur genere probationum, ac prisicos illos gentium Deos & Heroas, quicunque per universum fere orbem culti sunt, earumdem etiam conditores plerisque ac legumlatores, totamque Ethnicorum Theologiam, ex Mose ipso, Mosive actis, aut